

Ferenc, Miklósi (Miertl) Gyula, Pupos Géza, v. Rác Jenő, Szentpétery Kristóf, S. Zsolnay Júlia, Sontag B. Alajos festőművészek, Barla B. Zsigmond, E. Bayersdorf Erna, Fetter Károly szobrászművészek, Egyed Etelka, Nikelszky Géza iparművészek, Gosztonyi Gyula és Ludwig Károly építőművészek vettek részt. Az átlagot messze felülmúló anyagból is kiemelkedő értéket képviseltek Domanovszky: Könyöklő férfi e., Gábor: Arekép e., Klug: Pécs visszavétele a töröktől e., Marczel: Az angyali üdvözet e., Martyn: Pécsi emlék e., vitéz Rác: Kilátás a Daindokra e., Szentpétery: Balaton e., S. Zsolnay: Őszi esokor című olajképei, Gebauer: Török időkbeli e., eredeti freskója, Nikelszky vízfestményei, E. Bayersdorf: K. L. úr műkő arekép-szobra, Fetter: Virág Ferenc püspök gipsz arekép-szobra és Gosztonyi Balatoni szálloda tervei. Pécs város közönségének 1932. évi képzőművészeti díját a zsűri v. Rác Jenő: Kilátás a Daindokra e. tájképének ítélte oda.

A TAMÁS-GALÉRIA KIÁLLITÁSA. Még a háború előtti nemzedékhez tartozik a lakásberendezők között Vágó Dezső. Valamikor a kedélyes polgári otthonok, a biedermeierhangulatok úttörői között foglalt helyet az ő interieurjeivel. Azután a modern lakásstílus szellemében dolgozott. De közben időt s kedvet érzett magában, hogy az új piktúra alkotásai számára megfelelő képkereteket tervezzen. Érdekes kísérletei, az úgynevezett «háromdimenziós» keretek egyszerre festőiek és plasztikusak, egészen tömbszerű hatásúak s mint egy konkrét, precíz határvonal, úgy szigetelik el a faltól, a környezettől a modern festményt. Az új keretek hamar népszerűek lettek külföldön is, legalább is erre vall, hogy Vágó Dezső találmányát már szorgalmasan kopírozzák a külföldi keretgyárak is. Azon a bútorkiállításon, mely a Tamás-Galéria termeiben mutatta be Vágó dekoratív törekvéseit, egy merész újítással — összeköti kétféle szerelmét. Símafelületű, szerkezetileg nagyon egyszerű szekrényeket, fiókos és poleos bútorokat mutatott be, melyeknek széles nyugalmát egy-egy színes lénia zárja le, illetve keretezi be. A gondolat — főleg diszkrét színharmóniakon — egészen kellemes eredményeket teremt. Vannak veszélyei is, különösen a kisasztalos kezében, kinek mai papagáj-színörömeit sokszor felesőlvá nézzük a konyhakredeneeken és az aranyrámás, borsóöld, lakkesiszolt hálókon. Az bizonyos, hogy Vágó nagyon diszkrétül a síma és néha egyhangú bútorsíkokat akarja ily módon elevenebbé, mozgalmasabbá tenni. Mindenesetre jó-

szándékú törekvés és új hang bútortervezésünkben. A Tamás-Galéria ugyanezen kiállításán szép kollektívával szerepelt Bor Pál, akinek modern szőnyegei és rongyszőnyegei már ismert kvalitásait árulják el. — Horváth János, a fiatal rendezőgárda egyik igen tehetséges tagja külföldi tanulmányútjának értékes tapasztalatait szűrte le frapáns díszletterveiben, különösen Az ember tragédiája és a Parasztbeesület számára készült díszlet vázlatokban. N.

DEBRECENI KIÁLLÍTÁSUNKRÓL írt tudósításunkból, mely folyóiratunk 1932. évi 9—10-es számában jelent meg, sajnálatos tévedés következtében a Déri Múzeum tervezőjeként csak Györgyi Dénes építőművész tanárt említettük meg, holott miként azt már korábban, a Déri Múzeumról szóló ismertetésünkben közöltük, dr. Münnich Aladár építőművész, a Déri Múzeumot közösen tervezte Györgyi Dénessel és így mindkettőjüké az az érdem, hogy Debrecen kulturális élete ilyen hatalmas művészi teljesítménnyel lett gazdagabb. Egyben megemlítjük, hogy a debreceni kiállításon résztvevő tagjaink nagy örömmel látták, hogy dr. Münnich Aladár milyen nemes ízléssel fejlesztette tovább a Déri Múzeum előtt lévő térnek a kiképzését azáltal, hogy a Magyar Királyi Posta és Távirada számára stílusban és arányokban pompásan ható igazgatósági épületet tervezett.

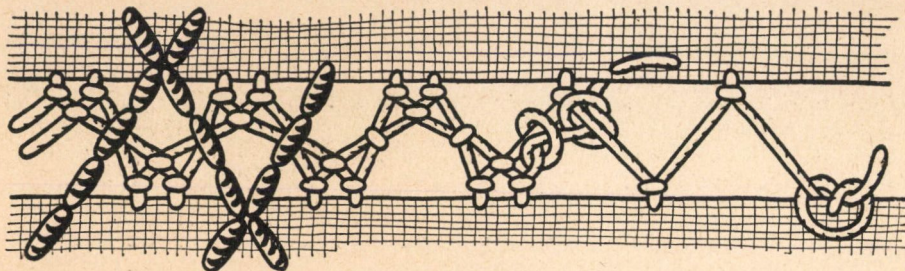
• SZAKIRODALOM •

JUBILEUMOK. A «The Studio» Anglia legrégibb és talán a világ legelterjedtebb művészeti lapja ez év áprilisában ünnepli fennállásának negyven éves jubileumát. Áprilisi számát a szokottnál is gazdagabb tartalommal e jubileumnak szenteli és bennünket e jubileumi szám azért is közelről érint, mert vezető elkkét az Angliában élő magyar mester: László Fülöp írja.

E jubileummal kapcsolatban lapunk következő számában méltatni fogjuk a «The Studio» munkásságát, mely a magyar művészet minden ágának az utóbbi években mind nagyobb figyelmet és helyet szentel.

***

A «Gebrauchsgraphik» Németország, de mondhatjuk az egész világ német és angol nyelven Berlinben megjelenő vezető reklámgrafikai folyóirata, H. K. Frenzel professzor szerkesztésében ez év januárjában lépett tizedik évfolyamába és ez évi első számát jubileumi számként szerepelteti.

Ferencz Kornélia és Palotay Gertrud «Hímzőmesterség» c. könyvéből. Csomózott tűzött csipke mohácsi ingről.

Ez a jubileumi szám felvonultatja két világrész (Európa és Amerika) legjelentősebb reklámgrafikusait, betűművészeit és büszkén állapíthatjuk meg, hogy a magyar reklámművészet vezérlő reprezentánsai: Berény Róbert és Bortnyik Sándor e számban vezető helyet foglalnak el, két-két plakátjuk — részben színes — kiválóan sikerült reprodukciójával.

A számnak az igen magas nivójú képanyagon túl az nyújt különös érdekességet, hogy az egyes művészek munkáik mellett a szerkesztő felkérésére véleményt adnak a modern plakát fejlődéséről, céljáról és kifejezőmódjáról.

A világ legelső plakátművésze, a francia Cassandre nyitja meg a sort végtelenül szellemes és grafikai megoldásában nobilis három darabból álló Dubonnet borplakátsorozatával, majd a bajor szellemeskedő Valenti Zietera és a berlini Otto Areke professor következik erőteljes és kifejező «Jahresschau Dresden 1925 — Wohnung, Siedlung» plakátjával; Svájcot Baumberger professor képviseli anyagfotós plakátjával, Ausztriát Joseph Binder esodálatosan finom «Werkbundsiedlung» plakátjával. Az angol plakátstílus méltó képviselője McKnight Kauffer, tájképes Shell olajplakátjával és meglepően egyszerű, igen kulturált maszkos «Underground» plakátjával. Őket követi Berény Róbert az «Élet esodái» könyv-, és «Ambrózia» mustárplakátjával, színes kivitelben, majd Bortnyik Sándor «Budapesti Vásár 1933» békegalambos reprezentatív plakátjával és egy Dreher-keksz plakáttal. Utánuk következnek csak a modern német plakát egyik atyamestere Ludwig Hohlwein — München, a betűvetőművész Rudolf Koch professor, a lipesei Georg Baus, a békepropagátor Jean Carlu — Paris, Prof. O. H. W. Hadank — Berlin, a modern esomagolás nagymestere, modern japán plakátok és még hosszú sora a modern plakátművészeknek. Üdvözljük Frenzel professzort lapja tízéves fennállásának küszöbén, mely egybeesik életének 50-ik évfordulójával és reméljük, hogy lapjában a jövőben is teret ad az új magyar reklámművészeknek, mint tette azt ismételtelen az elmúlt évek során.

rk.

A BUDAPESTI ÉPÍTŐMESTEREK IPARTES-TÜLETÉNEK IV-ik, az 1932—33 évre szóló évkönyve most hagyta el a sajtót. A Bloch Leó ipartestületi alelnök és Fridrich F. Géza ipartestületi főjegyző szerkesztésében megjelent illusztrált évkönyv részletesen számol be az Ipartestület mult évi működéséről és pompás kézikönyvül szolgál építőipari ügyekben.

MAGYAR VÁRAK címen a Könyvbarátok Szövetsége 258 képpel illusztrált és tudós alapossággal megírt páratlan monográfiát boesátott közre német, francia és angol magyarázó feliratokkal. A munka lehetőleg széles olvasóközönségnek van szánva s így Varjú Elemér, a szövegrész írója a népszerűség szempontját figyelembe vette. Ez az első nagyobb szabású feldolgozás a magyar várakról, amely rátereli a figyelmet multunk ismeretének e parlagon hagyott területére. Aki a bemutatott magyar

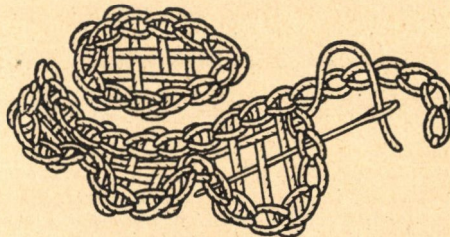
várak sorozatát végiglapozza, áttekintést és útbiztosítást nyer a középkori magyar várépítés összefoglaló történetéről. A tárgyi hitelességű és megbízható felvételek a magyarság élet-halál harcának leghitelesebb bizonyítékait tárják fel nemesak előttünk, hanem az egész világ szeme előtt. «Itt küzdtenek legjobbjaink» egy évezreden át a nemzet léteért, az európai civilizációért és a kereszténység vallási ideáljaiért. E valóságok mellett a várak története, romantikus meséi, ködvevesző költői feldolgozásai is érdekelhetik közönségünket. A valóság rendszerint jóval prózaibb és kissé egyhangú. A jó várfal, a magas torony, a mély árok védelmi célt szolgált. Az igazi várépítés tulajdonképpen a tatárjárás után kezdődött királyi engedéllyel. A síkföldi vártípus mellett hegyi várak keletkeztek s a védelmi szempont mellett a kényelmes lakhatóságra is gondot fordítottak a várépítők. A török háborúkkal is szaporodtak az erődítések. Majd pedig a középkori várak pusztulásával párhuzamosan egyre nagyobb mértékben szaporodtak el a kastélyok, vagy jobban mondva várkastélyok, ahol a védelem és a kényelmes lakás egyszerre nyert megoldást. A Magyar Várak albumának képanyagát a Műemlékek Országos Bizottsága gyűjtötte össze s a Könyvbarátok Szövetsége gondoskodott arról, hogy Varjú Elemér tudós szövegével együtt tetszetős kiállításban jelenjék meg az Egyetemi Nyomda officinájában.

ORTUTAY GYULA: MONDOKTA: VINCZE ANDRÁS BÉRESLEGÉNY, MÁTÉ JÁNOS GAZDALEGÉNY. Szeged, Délmagyarország, 1933.

Ortutay egy folklóre tanulmányút keretében eddig még fel nem tárt vidékek, lelkek és dalok, magyar értékek és kinekek gyűjtését tűzte ki célul s egy füzetben adja közre a Szegedi Fialatok Művészi Kollegiuma V. kiadványaképpen a nyíri, rétközi balladákat, betyár- és juhásznótákat.

A lelkes fiatal gyűjtő, amint azt esiszolt stílusú, szép előszavából megtudhatjuk, anyagi nehézségek ellenére is mély betekintést nyert a néplélekbe. Lírai szemléletén keresztül világít a folklórta tudományok szempontkeresése. Hasznos munkát végzett a jegyzetekben is, melyeknek nagy anyaga típus- és tárgytörténeti tanulmányokhoz rendkívül fontos adatokkal szolgál. Ami a nótákat illeti, úgy megéjtően bájos, egyszerű és őszinte, sokszor fojtottan drámai hangjuk lebilineseli az olvasót és ki nem teszi a könyvet a kezéből, míg mind a 36 nótát végig nem élvezte és búsongta. Sajnos éppen az anyagi nehézségek folytán Ortutay a gyűjtött nótáknak csak szövegét közölhette. Reméljük azonban, hogy a munka befejezésére és teljessé tételére még talál majd módot és alkalmat.

Ferencz Kornélia és Palotay Gertrud «Hímzőmesterség» című könyvéből. Virág részlete gömöri hímzésről.

Keresve se lehetett volna megfelelőbb illusztrátort találni a könyvecskéhez Buday Lászlónál. Ismét megmutatja, hogy milyen erős hatásokra képes a fametszés, nemes, de szűk határok közé ékelte formanyelvén. Drámai kifejezése sokszor megdöbbentő erejű. Úgy véljük, hogy fametszetein megtalálta a nóták megfelelő hangját, anélkül, hogy valami hamisan népies stílusba esett volna bele. Az ő munkája dokumentálja előttünk csak egész tisztán a balladák és nóták minden népiesen felüli általánosan emberi értékét. Sz. L.

NÉPHIMZÉSEINK ÖLTÉSTECHNIKÁI. Amennyire ismertté és kedvelté lett az utóbbi évtizedekben a magyar népi himzés formanyelve és színskálája, annyira terra incognita még a gazdag himzéstechnika, mely pedig éppúgy lényeges része a himzésnek, mint a szín és a forma. Úgy az iskolai oktatásban, mint tervező és kivitelező iparművészeink munkáiban mindeddig kevés megbeesülést és alkalmaztatást nyert az a sokféle szellemes öltésmód, ötletes technikai fogás, amely a paraszti himzőművész kezén születik. S hogy mennyire összefügg a díszítmények alakja, az egész tér kitöltési módja, a minta lágy vagy merev körvonala, s a jellegzetes népi himzésfajták egész karaktere az öltéstechnikával, arra Ferencz Kornélia és Palotay Gertrud «Himzőmesterség» (a magyarországi népi himzések öltéstechnikája) c. szép könyve tanít meg. Mennyi gazdagságot ont magából ez a több mint 200 öltésmintát tartalmazó munka, s rámutat arra, hogy hány olyan népi himzésünk van, melyet szerettünk, esodáltunk, mintáit, színösszeállításait számtalanszor alkalmaztuk, de lényegét a készítmény módjára ismerete nélkül nem is fogtuk fel. Így vagyunk a kalotaszegi darázsolással is, melynek technikai megismerése hiányzott és talán ezért alkalmazták oly keveset művészi textilmunkáinkon. Itt közölt egyik fajtája magyarázza meg, hogy a geometrikus minta és a színeknek lépcsős vagy pöttyszerű elrendezése csak a technikából adódik. De megismerkedünk a könyvből még számtalan más ráncolás leeresztéssel is. Nem kevésbé érdekesek és gyakorlatilag felhasználhatók azok az anyagszél-összeerősítések, melyek már tűzött eszike számba menő apró remekai a nép varrasművészetének, s melyek közül itt mutatunk be egy két színnel készültet. De hány egyszerűnek látszó virághimzés készül oly öltésmóddal, melyeknek összekapcsolására — mint az itt látható láncozott-tömött kombinációval készült virág — eddig bizony aligha gondoltak textiltervezőink. S elsősorban ők fogják az új könyvet örömmel üdvözölni, melyből számos ötletet, kiaknázatlan technikai lehetőséget kapnak. R. A.

MAGYAR ÉPÍTÉSZEK KÜLFÖLDI FOLYÓIRATOKBAN. Akármennyire uralkodik napjainkban a szellemi élet területein is az egyes országok elzárkózási politikája, mégis alig telik el hónap, hogy a gyorsan fejlődő magyar építés egy-egy jellegzetes alkotása s művészetgyéniesége helyet foglalna a külföldi szakfolyóiratokban. Így a közeljövőben is egész sereg új épületünk ismertetése jelent meg. Az Architecture d'Aujourd'hui című

teljesen modern irányú francia folyóirat nemrég közölte Györgyi Dénes és Román Ernő érdekes villamossági házat kitérő felvételekben, de szerfelett száraz és lapos ismertető szöveggel. A párizsi folyóirat ugyanezen számában az új nagyvásártér hatalmas sertésvásárának vasbetónsarnokát is bemutatja, mely Münnich Aladár tervei szerint épült. Az olasz építőművészeti folyóiratok sorában tisztességgel hagyománnyal bíró Rassegna d'Architettura legutóbbi számában a kelenföldi új villamos centrálé épületeiről s elektrotechnikai berendezéseiről számol be hosszú képsorozatban. Bemutatja Reischl Kálmán konstruktív egyszerűségű hatalmas épület-tömbjét és a Bierbauer Virgil által szerkesztett géptermek egy részét. Dr. N. P.

«ARS HUNGARICA» címmel új könyvsorozat indult, mely régi és modern művészetünk értékeinek feldolgozását tűzte ki feladatául. A két első kötet Bernáth Aurél és Egy József művésztévével foglalkozik. Genthon István, Bernáth monográfusa, nem először mutatja meg, hogy mennyire szakszerű és találó tud maradni akkor is, ha a görög oltárszárnyak világát a modern művészet szemléletével esereéli ki. Tanulmánya nagyban hozzásegít, hogy Bernáth rendkívül finom, de borongó, álmodozó festészetéhez hozzáférfközhessünk. De lelkes, gondolkodó, bár kissé talán bőbeszédű írás a második kötetben Ártinger Imre bevezetése, melyben a tehetséges és eredeti Egy József művészetét méltatja. Csak örömmel üdvözölhetjük ezt a Biztray Farkas Ferenc kiadásában induló, szép és gondos kiállítású sorozatot, továbbá, hogy ezt a mai, aktuális művészek komoly monográfiáival kezd. (Fenyő Iván: Szőnyi Istvánról szóló kötete most van sajtó alatt.) Külföldön, különösen Németországban már régen bevett szokás, hogy élő művészek munkásságának könyvet szentelnek. Ezzel egyrészt az aktuális képzőművészet népszerűsítésének útját találják meg, másrészt a művészek magának is ösztönző szolgálatot tehetnek. Kár, hogy a két monográfia nem jelent meg német szöveggel is, hogy a külföld is lássa festőink európai nívóját. Mindkét kötet 33 reprodukciója technikailag jó, ami nehezen reprodukálható modern művészekről lévén szó, a magyar nyomdaipar kiválóságát dicséri. Sz. L.

• TÁRSULATUNK • • KÖZLEMÉNYEI •

KÉRELEM. Az Országos Magyar Iparművészeti Társulat minden erejével arra törekszik, hogy folyóiratát, a «Magyar Iparművészet»-et a mai nehéz viszonyok dacára a régi színvonalán tartsa és így tagjainak minél többet nyújtson. E szándékát azonban csak úgy viheti teljes egészében keresztül, ha tagjal megértésére és támogatására számíthat. Kérjük tehát igen tisztelt Tagtársainkat, hogy hátralekös tagdíjukat minél előbb fizessék be, mert bár folyóiratunk első számát mindazon tagjainknak megküldjük, akik 1932 évi tagdíjukat kiegyenlítették, a további füzeteket csak a befizetett tagdíj árnyában áll szerkesztőségünk módjában megküldeni.